

Планування маршрутів мультимодальних перевезень вантажів

Єлизавета Дегтяренко

*здобувачка освітньої програми «Комерційна логістика»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: DehtiarenkoIA@krok.edu.ua*

Сергій Філатов

*к.т.н., доцент кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: filatovy@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-9831-7051*

Актуальність теми дослідження обумовлена ситуацією, яка склалася на ринку транспортних послуг у зв'язку зі збройною агресією росії проти України.

Створення мультимодальних транспортних систем є одним з ключових напрямів для оптимізації маршрутів перевезення, зменшення витрат часу на доставку та підвищення ефективності транспортування вантажів в умовах воєнного часу.

Об'єктом дослідження є процес планування маршрутів мультимодальних перевезень вантажів.

Предмет дослідження – теоретичний аналіз використання мультимодальних маршрутів перевезення, які можуть покращити комунікацію, забезпечити гнучке та продуктивне транспортування.

Метою дослідження стало обґрунтування теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму планування мультимодальних маршрутів перевезень вантажів.

Для досягнення поставленої мети при дослідженні вирішені наступні практичні завдання:

- здійснено аналіз теоретичних концепцій планування змішаних перевезень;
- проаналізовані загальні підходи змішаної системи доставки вантажів декількома видами транспорту;
- визначено найбільш продуктивні підходи до планування мультимодальних маршрутів перевезення вантажів.

У законі України «Про мультимодальні перевезення» визначаються правові та організаційні засади мультимодальних перевезень які спрямовані на створення умов для їх розвитку та вдосконалення, заохочення використання більш екологічно чистих видів транспорту з метою охорони довкілля, запобігання змінам клімату та надмірному споживанню енергії [1].

У процесі мультимодального перевезення важливо визначити ролі операторів, учасників та фактичних перевізників, отже: оператор мультимодального перевезення – суб'єкт господарювання, який укладає договір мультимодального перевезення, приймає на час перевезення під свою відповідальність вантаж, оформлює документ мультимодального перевезення

та здійснює чи забезпечує здійснення перевезення вантажу до місця призначення; учасники мультимодального перевезення вантажів - оператори мультимодального перевезення, замовники послуги мультимодального перевезення, фактичні перевізники, власники мультимодальних терміналів або суб'єкти господарювання, у володінні та користуванні яких на законних підставах знаходяться мультимодальні термінали, треті особи, залучені до надання послуги мультимодального перевезення.

Планування та здійснення мультимодальних перевезень передбачає розгляд різних напрямів, які можна розподілити на профільні групи, серед яких головними є логістичні, документаційні, техніко-технологічні, безпекові і страхувальні, та економічні [2]. Кожна з цих груп має свої завдання, такі як вибір оптимального маршруту, оформлення супровідної документації, використання інформаційних технологій, страхування вантажів, запобігання ризикам та питання економічної ефективності. Одним з важливих елементів у плануванні мультимодальних перевезень є перш за все, визначення зручного маршруту, часових параметрів і засобів транспортування, а також, залежно від характеристик вантажу та відстані перевезення, обирається оптимальна схема доставки.

Процес доставки може бути складним і вимагати багато етапів, при одночасному підвищенні вимог до дотримання графіків і термінів доставки. У зв'язку з цим, економічний аспект взаємодії має базуватися на наступних положеннях: спільна розробка планів та прогнозів перевезення вантажів, що дозволяє заздалегідь підготувати рухомий склад; встановлення погоджених тарифів на перевезення різними видами транспорту, при цьому створюючи систему уніфікованих тарифів, що стимулюють клієнтів та транспорт до змішаних – мультимодальних перевезень; введення єдиної номенклатури вантажів, розробка уніфікованих планів та звітних показників, що характеризують якість та ефективність перевезень вантажів.

У процесі мультимодального перевезення можуть виникати різноманітні ризики, такі як комерційний, погодний, технічний, майновий, екологічний, ризик двостороннього партнерства, операційний, юридичний, деонтологічний та адміністративний. При цьому об'єктом ризику виступають: вантаж, документація, персонал, транспортні засоби, транспортні комунікації і транспортне обладнання [3].

Можна дійти висновку що мультимодальне перевезення вантажів - це комплекс взаємоузгоджених логістичних, документаційних, техніко-технологічних, безпекових та економічних елементів, які забезпечують найбільш ефективно перевезення вантажів.

До найбільш перспективних підходів планування мультимодальних перевезень вантажів відносяться такі як: організація контейнерних поїздів; бімодальні технології (використання спеціальних платформ для перевезення як автотягачами, так і залізничними коліями); контрейлерні перевезення (автомобілі з вантажем розміщуються на спеціальній залізничній платформі); паромні переправи та паромні лінії.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення адаптації мультимодальних перевезень до змін, що відбулися у міжнародних транспортних коридорах.

Ключові слова: логістика; мультимодальні перевезення; планування маршрутів; перевізник.

Список використаних джерел

1. Про мультимодальні перевезення : Закон України від 17.11.2021 р. № 1887-IX : станом на 03 бер. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1887-20#Text> (дата звернення: 03.03.23).
2. Гилка У. Л. Можливості забезпечення ефективності мультимодальних перевезень.. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління». 2020. № 48. С. 6-14.
3. Науково-технічні дослідження у галузі транспорту: колективна монографія / за заг. ред. Д. В. Ломотька, Академія технічних наук України, Івано-Франківськ, Видавець Кушнір Г.М. 2022. Т2. 216 с.